

OCKU PERAT OMRÅDE

VÄSTSAHARA

Det ockuperade VÄSTSAHARA

– Alla västsaaharier har någon släkting som har gripits, torterats, suttit i fängelse eller är "försvunnen", säger en västsaaharisk människorättsaktivist.

500 västsaaharier är "försvunna" sedan 1975 efter att ha gripits av marockansk polis. Ingen vet om de är döda eller fortfarande vid liv.

Och förföljelserna av västsaahariska fredliga människorättsaktivister fortsätter.

Det är förbjudet att hävda att Västsahara inte tillhör Marocko. Därför är det också förbjudet att visa den västsaahariska flaggan, att yttra sig för eller demonstrera för ett självständigt Västsahara. Den som gör det riskerar att förlora sitt pass (om man har ett sådant), sin lön, sitt jobb eller få sitt hem sönderslaget eller att förföljas och trakasseras, misshandlas, gripas och dömas till långa fängelsestraff efter att ha skrivit på ett falskt erkännande under tortyr.

FN:s människorättsråd skriver i en rapport efter ett besök i området 2006 att de västsaahariska människorättsaktivisterna saknar de mest grundläggande fri- och rättigheter. De har ingen rätt att mötas, att organisera sig, att yttra sig eller att röra sig fritt.

Samtidigt finns en FN-styrka på plats i Västsahara för att övervaka en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Den har funnits där

Utsmugglad bild från de ökända Svarta fängelset i El Aaiún.

sedan 1991. Ännu har ingen folkomröstning ägt rum.

Västsaahariska ungdomar är en särskild måltavla för den marockanska ockupationsmaktens brutalitet och förföljelse. Marocko vill kväsa allt motstånd mot ockupationen på ett tidigt stadium. Västsahariska ungdomsaktivister relegeras därför från skolan och får inga jobb. En del försöker fly i båtar till Kanarieöarna för att söka asyl.

Västsaahariska ungdomar rusar ut på gatan i Smara med en flagga och en sprayburk. "VIVA RASD" skriver de snabbt och försvinner. Det hela är över på några minuter. De klarade sig! Den marockanska polisen är inte långt borta. Hade de gripits, riskerade de misshandel, tortyr och långa fängelsestraff.

Daaha:

– Min mamma svimmade när jag plötsligt en dag stod på tröskeln till vårt hem 1991. Jag såg ut som ett levande lik. I fyra år hade jag varit ”försvunnen”. När jag greps var jag 18 år och vägde 63 kilo. Nu vägde jag bara 39 kilo.

– Dagen innan en FN-mission skulle besöka det ockuperade Västsahara 1987, grep den marockanska polisen hundratals västsaharier, som man visste var aktivister mot ockupationen. 57 av dem fördes senare till ett hemligt fängelse några mil utanför El Aaiún. Jag var en av dem. Vi förhördes och torterades. De första åtta månaderna hade vi bindlar för ögonen och var fastkedjade två och två. Vi fick bara gå på toaletten två gånger om dagen. Det var en fruktansvärd stank omkring oss. Vi fick två par skjortor och två par byxor under dessa fyra år.

Nasiri:

– 1988 tvångsförflyttade man 6 000 västsahariska ungdomar till Marocko för att försöka ”marockanisera” oss. Jag var en av dessa ungdomar. Vi fick bostad och lön, men vi behövde inte göra något alls. Tanken var att vi skulle falla in i drogmissbruk, eftersom vi inte hade några vuxna omkring oss. Men aktionen misslyckades. 400 ungdomar lyckades fly till flyktinglägren i Algeriet och vi andra fick återvända.

– Jag har suttit i fängelse fem gånger under 90-talet och 2000-talet på grund av att jag talar om ett fritt Västsahara och respekt för de mänskliga rättigheterna. På fängelset PC CIM i El Aaiún fanns barn som var bara 12 år.

Mohamed:

– 1979 greps jag och mina två syskon Salek och Aziza samt nio andra ungdomar, när vi försökte fly till flyktinglägren i Algeriet. Jag var 19 år gammal. Vi torterades och förflyttades sedan till ett hemligt fängelse för västsaharier i de marockanska Atlasbergen. Det var iskallt på vintern. Den lilla maten vi fick hade hundarna ätit på. En gång om året fick vi ett enda klädesplagg. Skor hade vi inte. De sjuka fick ingen vård, hygienmöjligheter fanns inte. Syrebristen var stor i de små cellerna. Ingen visste var vi fanns. När vi släpptes 12 år senare var 47 av de totalt 130 västsahariska fångarna döda. Mina syskon och jag var svårt skadade och sjuka, men vi överlevde.

– Ingen har åtalats eller dömts för vårt lidande. Vi har klarat oss tack vare att andra västsaharier har hjälpt oss.

Ghalia:

– Jag var ”försvunnen” i fyra år, från 1987 till 1991 i ett hemligt fängelse. Jag har fortfarande kvar märken efter hundbetten från tortyren. Det saknas också här på ett ställe på huvudet.

– Maten var full av insekter och i princip oätlig.

– Varje dag kan jag möta min forna torterare på gatan. De finns kvar här.

– Jag är vice ordförande i människorättsorganisationen ASVDH. Den är förbjuden.

– Marocko kommer aldrig att gå med på en folkomröstning. De vill inte att sanningen ska komma ut om alla grymheter som de har begått mot oss.

Fadah:

– 1992 var jag 16 år gammal. FN fanns i Västsahara för att genomföra en folkomröstning om självständighet. Då ville marockanerna genomföra parlamentsval.

– Vi var många västsaharier som sprang ut på gatorna för att protestera mot valet. På natten kom polisen till mitt hem och grep mig. Mamma grät.

– I åtta månader satt jag på den ökända tortyrcentralen PC CIM i El Aaiún. Hela min familj påverkades av detta.

– När jag kom ut, fick jag inte börja skolan igen. Jag var relegerad för alltid. Nu har jag ingen utbildning och inget jobb.

Nhabouha:

– Den 25 december 2005 försökte mina två bröder och 13 andra västsahariska ungdomar fly i båt över till Kanarieöarna. De hade med sig dokument och cd-skivor om hur den marockanska polisen och militären behandlar västsahariska fredliga människorättsaktivister.

– De kom aldrig fram till Kanarieöarna. Enligt vittnen greps de av marockansk säkerhetspolis på stranden utanför El Aaiún. Vittnen säger att de sitter fängslade utanför Agadir i Marocko.

– Vi som är systrar och mammor har naturligtvis försökt få veta sanningen. När vi har sittdemonstrerat utanför stadskansliet i El Aaiún har vi blivit nedslagna med batonger och bortkörda av polisen. Vi trakasseras ständigt. Man har också försökt att köpa vår tystnad. Men jag kommer inte att ge upp. Jag ska fortsätta att leta efter mina bröder.

Rabab:

– Det finns inga universitet i Västsahara. Därför måste vi studera i Marocko. Jag studerade i Marrakesh. Vi försökte informera våra marockanska studentkamrater om situationen i den ockuperade delen av Västsahara.

– En kväll i maj 2007 omringade polisen universitetet och grep västsahariska studenter. Vi misshandlades grovt och fördes till polisstationen vid det berömda torget Djema el Fna. Förhørsrummen där studenterna torterades fanns under torget. Studenterna kunde känna dofterna från basarerna där turisterna handlade. Jag släpptes dagen efter, men ett år senare i maj 2008 angreps vi studenter i Marrakesh med tårgas av marockansk polis. Det var mitt under tentamensperioden och vi kunde inte stanna kvar. Jag blev hotad till livet för att jag har försökt berätta om vad som händer med oss studenter. Jag var tvungen att återvända till Västsahara. Min familj har fått hemmet genomsökt säkert 20 gånger av marockansk polis.

Soultana:

– Jag studerade också vid universitetet i Marrakesh. Tillsammans med Rabab greps jag och misshandlades där av marockansk polis i maj 2007. En polis slog mig med batong i ögat. Det gjorde fruktansvärt ont. Mina kompisar värdade till polisen att ringa efter ambulans. Den kom men var full av civilklädd polis. Misshandeln fortsatte i ambulansen. Jag tvingades skriva under ett papper, där det står att det var de västsahariska studenterna som var skyldiga till mina skador.

– Senare dömdes jag till åtta månaders fängelse, men jag lyckades ta mig ur landet och kom till Spanien. Där har jag fått vård och ett nytt konstgjort öga.

Aminatou:

Aminatou Haidar fick *Robert F. Kennedy Human Rights Award 2008* för sin kamp för västsahariernas rätt till självbestämmande och mot de marockanska övergreppen på civilbefolkningen. Hon är en av de internationellt mest kända människorättsförsvararna i Västsahara.

Aminatou Haidar satt fängslad i hemlighet i fyra år 1987 till 1991. 2005 greps hon igen i samband med en fredlig manifestation, misshandlades svårt av marockansk polis och satt i fängelse i sju månader.

Ett år innan hon fick priset sa hon: ”Världen struntar i oss trots att de mycket väl känner till vår situation.”

EN HISTORIA AV VÅLD OCH SVEK

Västsahara är ett ökenland, ungefär hälften så stort som Sverige. Befolkningen var ursprungligen kamelskötande nomader.

Västsahara var en spansk koloni som skulle ha avkoloniserats redan i slutet av 60-talet. Västsaharierna har enligt FN-beslut 1966 rätt till självbestämmande och självständighet.

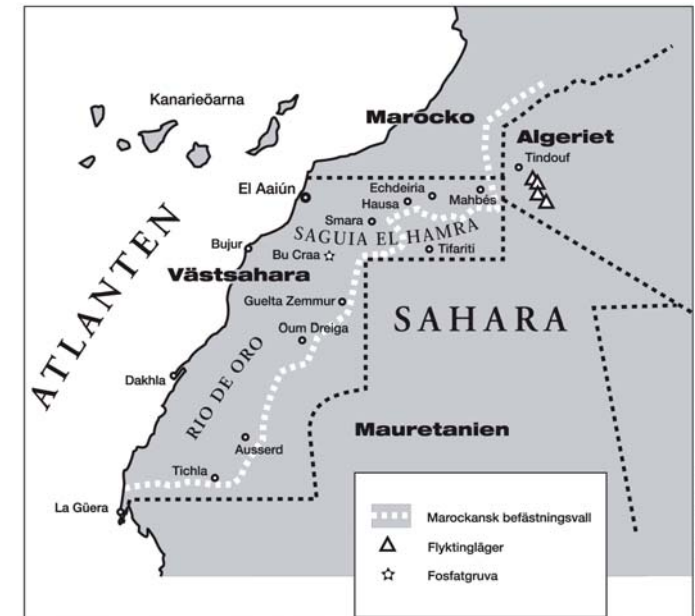
Någon folkomröstning genomförde inte spanjorerna. I stället ”överlämnade” Spanien kolonin till Marocko i ett hemligt och illegalt avtal 1975. Spanjorerna behöll delar av vinsten från fosfatindustrin samt fiskerättigheter.

När marockanska styrkor marscherade in i Västsahara flydde stora delar av den västsahariska befolkningen till Algeriet, där den västsahariska befrielseörelsen Polisario upprättade flyktingläger.

En cirka 200 mil lång radarövervakad och minerad ”mur”, som bevakas av marockansk militär delar Västsahara i en ockuperad och en befriad del.

1992 skulle en FN-ledd folkomröstning om Västsaharas självständighet ha ägt rum. En fredsplan hade accepterats av både Marocko och Polisario och en vapenvila hade trätt i kraft. Folkomröstningen förhindrades dock av Marocko. Sedan 2004 vägrar Marocko dessutom helt att acceptera ett självständigt Västsahara.

Trots att en FN-styrka finns på plats i den ockuperade delen av Västsahara förföljs västsahariska människorättsaktivister och döms i rättsvidriga processer till långa fängelsestraff för att de förespråkar ett fritt Västsahara.

Karta: Björn Eriksson

VÄSTSAHARA

SADR (Västsahariska demokratiska arabrepubliken) är erkänd av cirka 80 länder. Landet är delat av en befäst "mur" i två delar, en som är ockuperad av Marocko sedan 1975 och en "befriad". En stor del av befolkningen bor i flyktingläger i Algeriet sedan ockupationens början. Västsahara, som var en spansk koloni, ska enligt FN avkoloniseras genom en folkomröstning. Den har förhindrats av den marockanska ockupationsmakten. Västsahara är ett ökenlandskap med stora naturtillgångar som fosfat, järn, koppar, uran och troligen olja. Det finns också rika fiskevatten.

Foldern är producerad i november 2008

av tidskriften **Västsahara/Föreningen Västsahara**

E-post: vastsahara@brevet.nu Hemsida: www.vastsahara.net

Text: Lena Thunberg Bilder: ASVDH, Jan Strömdahl och Lena Thunberg

Form: Ulla-Karin Karlson